

BUDA-PESTA

31 Martiu.

12 Aprile.

Va esi Domineca.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 13.

Anulu X.

1874.

Pretiu'n pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Jicmanu Bátori.

Susu la ceriu una negru noru
 Se 'ntindea ca si-unu covoru ;
 Er sub noru, totu corbi si cióre,
 Paseri hîde, 'ngrozitórie,
 Croncau din vale 'n dealu,
 Cátu-i tiér'a de Ardealu...

Jicmanu Bátori, tiranulu,
 Domnu alu tierii, ce 'n totu anulu
 Ucidea nevinovati,
 Juni, carunti, femei, barbati,
 Sta 'n ferést'a curtii sale,
 Si priviá de-acolo 'n cale,
 Josu la valea codrului,
 In piati'a Clusiului...

In piatia, locu de jale,
 Sangele curgea totu vale ;
 Fia-care mica pétra
 Jeliá o mórte négra ;
 Fia-care coltísioru
 Suspiná de vr'unu omoru :
 Cà-ci piati'a asta mare
 Erá loculu de perdiare,
 Unde Bátori, tiranulu,
 Ca si-o fiéra, pe totu anulu
 Ucidea nevinovati,
 Juni, carunti, femei, barbati...

Si cum elu in josu priviá,
 Ce-audiá si ce vedea ?
 Vaetu lungu si fumu de cétia
 Se 'ntindea josu in piatia :
 Cà-ci doi tineri voinicei,
 Mandrii, gingasi baiatiei,
 Se suiau fara 'nfricare
 Colo 'n loculu de perdiare,
 Ca sè móra mórte grea,
 Cà-ci tiranulu vru asié,
 Ca sè móra de odata,
 Cà-ci erau doi frati de-unu tata.

Ce doi semeni,
 Erau gemeni !
 Ambii ei
 Tinerei,
 Ca doi miei,
 Porumbei ;
 Gingasi crini,
 Fara spini ;
 Ca si 'n flori
 Róu'a 'n diori.
 Unulu naltu,
 Celalaltu
 Unu picutiú
 Mai micutiú.
 Celu mai mare,
 Naltu la stare,

Latu in peptu,
 Falnicu, dreptu,
 Bratiu vênjosu,
 Grosu la osu,
 Tipu balaiu,
 Dulce 'n graiu,
 Néua 'n fatia
 Cu rosiétia,
 Si cu ochi
 De deochi ;
 Celu mai micu
 Bietu voinicu
 Ti-para,
 Cà erá
 O zambila
 De copila
 Tinerea,
 Cà-ci avea
 Pele alba,
 Dinti de salba,
 Fatia dalba,
 Mani micutie,
 Piciorutie,
 Peru 'n plete
 Dá pe spete,
 Ca la fete,
 N'avea 'n fatia
 Nici mustétia,
 Dar pe buze
 Focu de spuze
 Cu vapaia
 Care taia, —
 Si 'n ochi stele
 Viorele,
 Ce prin radia
 Schinteiéza,
 Ér pe frunte
 Ganduri crunte,
 Si 'n obrazu
 Spiritu trézu . . .

Si cum elu cu frate-seu
 Se urcá mereu, mereu,
 Bátori la ei cautá,
 Inse nici cà se miscá,
 Stá ca stanc'a linu la fatia,
 Rece ca si-unu sloiu de ghiatia,
 Nu simtíá compatimire,
 N'avea 'n sufletu nici simtíre . . .

Inse usi'a nalta lata
 Se deschise de odata.
 Si-o femeia 'naintata,
 Tóta 'n negru imbracata,
 A intratu ca si-o nebuna,
 La picíore-i sè se puna :
 Stai, Mari'a Ta,

Si nu sugrumá
 Pe cei voinicei,
 Cà ei sunt ai mei !
 Tat'a loru, sermanulu,
 A moritu adi anulu,
 Si elu totu aci,
 Tiér'a cà-si iubi.
 Eu sum veduvita,
 De toti parasita ;
 Nu am câtu-su vía
 Alta bucuria
 Decâtu ffii mei,
 Dragii baiatiei . . .
 Nu fà dara sila,
 Faca-ti-se mila !“ . . .

Si tiranulu, blastematulu,
 Negru 'n sufletu ca pecatulu,
 Rise 'n sine cu placere,
 Audîndu ce dins'a cere ;
 Sufletu-i intielenitu
 I para mai fericitu,
 Cà-ci potea sè faca éra
 O crudíme mai varvara,
 Cà-ci potea sè chinuéscá
 O fintia femeiesca :
 Deci cu zîmbetu ca din iadu
 I response incantatu :

— Chinulu teu celu multu
 Éta cà-lu ascultu !
 La rogarea ta,
 Nu voi sugrumá
 Ambii voinicei,
 Ambii prunci ai tei.
 Bine dar, unu fiu
 Sè-ti remana víu ;
 Dar tu sè-ti faci lege,
 Tu mi ti-lu alege,
 Care sè traiéscá,
 Sè se mantuiéscá,
 Celu mai micu séu mare,
 Spune iute — care ?“

De crudímea cea cumplita,
 Biét'a mama ca tresnita,
 Mai cadiuse ametita,
 Si cu mintea tulburata
 I mai díse inc' odata :
 — Ambii baiatiei
 Sunt iubítii mei ;
 Ambii sunt de-o sama,
 L'amendoi li-su mama :
 Cum sè-ti spunu dar eu,
 Care fiu alu meu
 Sè se mantuiéscá,
 Care sè traiéscá ?
 Cum sè tramitu eu

P'altulu la caleu?!...
 Dómne, nu fă sila,
 Faca-ti-se mila!"...
 Dar tiranulu, vai de elu,
 Stá ca lupulu langa mielu,
 O priviá cu nepasare,
 Ca si celu-ce mila n'are,
 Si priviá cu bucuría
 La dorerea ei cea vía,
 Si de farmecu ametítu,
 I response fericítu:
 — Fà-ti dar iute lege,
 Si mi-ti-lu alege,
 Care sè traiésca,
 Sè se mantuiésca,
 Celu mai micu, mai mare,
 Spune iute -- care?"
 Dar isbita ea de frica,
 Nu sciea ce sè-i mai dica?
 Si 'ntorcându-si fati'a-afara,
 Si-vediù baiatii éra,
 Pe celu micu, pe celu mai mare,
 Standu in loculu de perdiare.
 Si cum colo si-i diari,
 Chinulu vorbe mi-i siopti,
 Si din graiu asié grai:
 — Dómne, Dumnedieu,
 Cum sè alegu eu?!
 Unulu din ei éta,
 Sémena cu tata,
 Cà e voinicelu,
 Mandru, usiorelu,
 Sprintenu, subtírelu,
 Dragu mi-i de elu,
 Cà 'n elu vedu mereu
 Pe barbatulu meu,
 Celu-ce a moritu
 Nepacatuitu,
 Celu-ce l'ai ucisu
 Nóptea scosu din visu;
 Celalaltu mi-i dragu,
 Cà e ca si-unu stégu,
 Mandru, voinicosu,
 Par cà-i din raiu scosu,
 Candu mi-ti-lu diarescu,
 Simtiu unu doru cerescu,
 Uitu necasu si chinu,
 Fericiri mi-vinu.
 Nu fă dara sila,
 Faca-ti-se mila
 De dorerea mea,
 Cà-i grozavu de grea!
 Nu-mi fă chinu amaru,
 Tóte-su insedaru:
 Capulu mi-i taiá,

Séu me-i sugrumá,
 Me-i sfarmá in róte,
 Suferí-voiu tóte,
 Dar vointi'a ta
 N'o voiu ascultá,
 Si nu voiu alege,
 Cà-ci acésta lege
 E fara-de-lege,
 Si cumplitu pecatu,
 Fire-ai blastematu!"...

Indesiertu blastemu, rogare,
 Celuia ce mila n'are...
 Audíndu-o ce i-a dísu,
 Elu simtiea placeri din visu,
 Si ca sè-si mai multiamésca
 Desfetarea diavolésca,
 Gur'a-i prinse sè vorbésca:
 — De nu vei alege,
 Face-voiu eu lege:
 Si mori-voru ei
 Ambii fii ai tei!"

Biét'a mama, vai de ea,
 Ce vorbiá mi-lu audíá,
 Si simtiá dorere grea,
 Manile si le frangea,
 Susu la ceriuri mai priviá,
 Si voiá sè-i mai vorbésca
 La 'ndurarea-i omenésca,
 Dar poterea i lipsea,
 Ceriulu se 'ntorcea cu ea,
 Si pamentulu se 'nvêrtea,
 Limb'a par cà-i amutiea,
 Si-a vorbí nu mai potea...

Jiemanu Bátori, tiranulu,
 Fier'a cruda, ce 'n totu anulu
 Ucidea nevinovati,
 Juni, carunti, femei, barbati,
 Din ferést'a curtii sale
 Se uitá 'n piatia 'n vale,
 Si facéndu cu ochiulu seu
 Dede semnulu la caleu...

Mam'a rise 'n tonu cumplitu,
 Cà-ci pe locu a nebunitu.*)

Iosifu Vulcanu.

Baba Dochia.

— Studiu mithologicu. —

Cunoscutulu, si mai vêrtosu in datinele
 si mitologi'a daco-romana multu meritatulu

*) A se vedé schiti'a istorica: „Geschriebene Bilder. Welcher“, de Emiliu Maria Vacano.

nostru literatoru, dlu At. M. Marienescu in „Familia“ nr. 31, 32 si 33 din anulu 1872 a tratatu si desvoltatu pe largu si cu destulu temeiu originea mitologica a „Babei Dochia“, inse in privinti'a originei si a etimologiei numelui „Dochia“, deducandu-lu de la „Eudochia“ cea crestina, ce cade pe 1-lea martisioru, si prin urmare dupa nume dechiarandu-o pe Baba Dochia de fintia mitologica din er'a crestina, se vede dinsulu a se aflá in ratecire, dupa cum vomu demustrá cu datele produse mai in josu.

In tratatulu din „Familia“ mai susu citatu, dlu Marienescu impartesiesce vechiulu mitu grecescu despre pastoriulu „Kerambos“ si turmele sale, care mitu intru atát'a mare asemenare stá cu „Baba Dochia“ a nóstra, si dinsulu totu-si a fostu aplecatu a crede, cá este cu potintia a fi mitulu despre Baba Dochia vechiu paganescu, originea numelui „Dochia“ inse a fi crestinesca pentru cuventulu de asemenare cu „Eudochia“ cea crestina.

Eu avendu norocire a locuí cu amiculu meu dlu Marienescu in acela-si orasiu, in Oravitia Banatului, inca atunci candu dinsulu inainte de publicarea tratatului seu despre Baba Dochia, mi-a impartesítu ocasionalmente parerea sa despre originea numelui Babei Dochia, l'am facutu atentu: cumca originea etimologica a numelui Dochia nu póte a se derivá de la Eudochia din er'a crestina, de óre-ce mitulu Babei Dochia asemenandu-se cu mitulu lui Cerambos, trebue sè fia mai vechiu decâtu crestinetatea, si acésta pentru cuventu cá si mitulu lui Cerambos este mai vechiu decâtu er'a crestina.

Dlu Marienescu nu a vrutu a incuviintiá atunci acésta observatiune a mea: pentru cá atunci nici eu, dar nici dinsulu nu am sciutu mai departe a desvoltá si motivá parerea acésta din urma sustienuta de mine.

Dupa acea facéndu eu cercetári speciale a supra originei numelui „Babei Dochia“ am reesítu a descoperí, cumca numele „Dochia“ este multu mai originalu si mai vechiu decâtu „Eudochia“ din epoc'a crestina, si cumca chiar numele „Eudochia“ este formatu din „Dochia.“

W. F. Rinck in opulu seu intitulatu: „Religion der Helenen“ Zürich 1855 tom. II pag. 391 si cele urmatórie, unde tratéza despre misteriele eleusinice díce urmatóriele:

„Wie in Samothrace Axiokersa bald mit Hermes, bald mit Hades, so war auch in Eleusis Persephone bald mit Dionysos und bald

mit Pluton je nach den Jahreszeiten vermählt. Jedoch am Jacchostage war er noch Säugling und wurde im Triumfe zu der Mutter Brüsten gebracht; gross gewachsen. nahm er am heitern Krugfeste die Kore (in der Person der Königin) zur Gattin. Der orphische Zagreus, der in den Sabazien eine Rolle spielte, war daher ein ganz anderer Dionysos, als der eleusinische Jacchos.“

Die Erfüllung der Bitte des Jacchostages wurde am letzten Tage der Mysterien zur Anschauung gebracht. An demselben wurden nemlich zwei Irdengeschiere mit flachem Boden, *πλημοχόαι* genannt, gefüllt, das eine gegen Sonnenaufgang, das andere gegen Abend gestellt, und mit einem mystischen Spruche in eine Erdkluft ausgeleert. Daher hatte der Tag den Namen *πλημοχον* oder *πλημοχοαι* *) Der Sinn des mystischen Spruches wird kurz so angegeben: *ευφήμος προχεωμεν*, er enthielt also eine kurze Bitte, dass das überschwängliche in der Natur geschehen möge, wovon das damalige Trankopfer ein Sinnbild war. **) Sehr passend und darum vielleicht hierher gehörig ist die Formel, welche Proklus (in Timaeum Comment. V pag. 293) als den Eleusinien angehörig aufführt, nämlich dass man gen Himmel aufschauend *νίε* und zur Erde niederblickend *τοκνίε* gerufen habe. Der Zuruf *νίε* (Sohn) galt vielleicht dem Knaben Jacchos, der andere *τοκνίε* (Mutter) der Mutter Erde, d. i. der Demeter. Wir haben Th. I S 226 nachgewiesen, dass man den Dionysos auch als Sohn der Demeter auffasste. Die zeugende, empfangende und gebährende Kraft der Natur sollte die Fruchtbarkeit erhalten und die Millionen Gefässe und Kelche derselben fort und fort ausgiessen. Merkwürdig dabei ist die Geberde des Aufschauens gen Himmel und Niederblickens zur Erde, wenn wir an das Wort Varro's denken, dass die höchsten Götter in den samothracischen Mysterien *Himmel* und *Erde*, *Mann* und *Weib* waren, durch welche alles geworden. (s. Note: Th. I S. 111.) Der Himmel entspricht der männlich erzeugenden, die Erde der weiblichen empfangenden und gebährenden Macht. Daher wurde wohl diesen beiden Urfactoren der Schöpfung das Trankopfer zum Schlusse

*) Die Autorität Arrians D. II, 16, dass der mystische Jacchos dem Sohne des Zeus und der Kore, nicht dem thebanischen, gegolten habe, kann nicht in Betracht kommen.

**) Ebenso Nomus ad Gregor. Naz. Stelit. II pag. 170.

gebracht. Himmel, Dionysos, Sonnen=Zeugungskraft ist hier mit dem Worte *νιέ*, Erde, Mond, empfängliche und gebährende Kraft mit dem Worte *τοκνίε* verbunden. Ja Varro redet nicht sowohl von einer Zweiheit wirklicher Götter, als von einer Ausdeutung und Reducirung derselben auf zwei Principien. Die Zweiheit des Sohnes und der Mutter entspricht zugleich der Zweiheit der Symbole in der Mysterienkiste, wie wir oben wahrscheinlich gemacht haben. Zugleich werden in jenem Acte die Mysterien an die Götter der ältesten Periode angeknüpft. Man könnte auch das erste Wort mit einer leichten Aenderung für *ἔε* nehmen und als eine Bitte an den Himmel erklären, dass er nunmehr reichlichen Regen senden wolle, wovon das Aussleeren der Gefässe ein Sinnbild war; das Anrufen der Mutter Erde aber bedeutete, dass sie ihren Schooss öffnen möge, die befruchtende Feichtigkeit aufzunehmen. Es könnte auch *ἔε* ein Zuruf an Dionysos sein, den man *ἕε* oder *ἕας* nannte. Ein ähnlicher Gebrauch war in Aegypten. Am 19 Athyr trugen die Stolisten und Priester eine heilige Lade ans Meer und gossen trinkbares Wasser hinein, wodurch die Befruchtung der Erde durch das Nilwasser bedeutet wurde. *) Auch in Jerusalem schöpfte man am letzten Tage des Laubhüttenfestes, welches gerade in die Eleusinien fiel, Wasser an der Quelle Siloa und goss es über den Brandopferaltar; **) an welche Sitte Jesus seine Rede Joh. 7, 37 f. anknüpfte. Was in jener Ceremonie symbolisch erfleht wurde, hat Aeschylus *** in mystisch dichterischen Worten also ausgedrückt: Es liebt der ehrwürdige Himmel, die Erde zu durchdringen, Liebe ergreift die Erde, in eheliche Genteinschaft mit ihm zu treten; Regen fällt von dem zu ihr gelagerten Himmel und schwängert die Erde, sie aber gebiert den Sterblichen Schafweiden und die Frucht der De-

meter, und das Obst zeitigt von der befruchtenden Ehe.“

Adeca romanesce: „Precum in Samotrace a fostu maritata Axiocersa ací dupa Hermes ací dupa Hades, asié a fostu si in Eleusis Persefone maritata cu privintia la anutimpuri, ací dupa Dionisios ací dupa Pluto. Inse in diu'a de Jacchos a fostu elu (Dionisiu) inca pruncu sugatoriu, si a fostu cu triumfu dusu la pieturile mamei; mare crescutu, cu ocasiunea serbatórei ulciorului a luat u elu siesi de sotia pe Core (in persón'a reginei). Lagreus celu orficu care jóca rola in serbatorile Sabazie, a fostu deci cu totulu unu altu Dionisiu, decátu Jacchos celu eleusinicu.“

„Implinirea rogamentului in diu'a de Jacchos s'a produsu spre privire in diu'a din urma a misterieloru. In diu'a aceea adeca a fostu implute cu apa dóue strachini de pamentu late la fundu, numite *πλημοχοαι*, pusa un'a catra resaritu si alt'a catra apusu, si desiértate cu o spunere mistica in o crepatura a pamentului. Pentru ace'a a portatu si diu'a numele de *πλημοχόη* ori *πλημοχόαι* *) Intielesulu spunerei mistice se splica pe scurtu asié: *εὐφημῶς προχρωμεν*, elu cuprindea adeca unu rogamentu scurtu cumca sè se implinésca prisosinti'a in natura, despre ce a fostu jertfa de apa de atunci unu simbolu. **) Fórté amesurata si de ací tiene-tória este formul'a, care Proclu (comentariu in Timeu V p. 293 produce ca ce-va ce se tiene de Eleusinie, adeca cumca privindu catra ceriu s'a strigatu *νιέ*, si privindu catra pamentu *τοκνίε*. Agrairea *νιέ* (fiu) s'a tienutu de prunculu Jacchos, si agrairea de *τοκνίε* (mama) s'a referatu la mama pamentu, adeca la Demeter (Ceres). Noi in tomu I. p. 226 amu aretatu cumca pe Dionisiu (Bachu) l'a cuprinsu lumea a fi si fiulu lui Demeter. Poterea productiva, deprindietória si nascatória a naturei a fostu sè sustiena fructiveritatea, si miliónele de vase si patire ale ei sè le reverse nepreruptu. Memoravere la acest'a este gestulu cautării in susu catra ceriu, si a privirii in josu catra pamentu, candu cugetámu la vorb'a lui Varone, cumca cei mai inalti diei in misteriele tralice sunt: ceriulu si pamentulu, omu si muere prin care s'a facutu tóte. Ceriulu corespunde poterii barbatesci productive, pamentulu celei deprindietórie si nascatórie poteri mueresci. Pentru aceea s'a si adusu jertfa de adapare

*) Bei Clem. Protrept p. 18.

**) Pamphilus und Euripides oder Kritias im Pirithous bei Athen. XI, 93, p. 496. Pollux X, 74. Hesych. V *πλημοχον* und *κοκνισκος*. Eustath. ad II. V. p. 598 von *σπονδαὶ μυστηριώτιδες* ist die Rede bei Aeschin. fals. legat. p. 302, 1, 305, 25, bei Pollux I, 1, 36. Aristid. Eleusinius p. 258 ed. Jebbe, und in einer Inschr. in Ol. 83, 3 c. und n. 71 p. 108, 890.

***) Ohne Grund beziehen Saintcroix IS 335 f. und O. Müller S. 275 das *χδονιον χάσμα* in jenem Verse des Tragikers, worin die Geschiere ausgeleert wurden, auf ein Todtenamt. Es bedeutet vielmehr; dass der göttliche Segen aus den tiefen Schooss der Erde hervorkomme.

*) Schol. Aristoph. Av. p. 583.

**) Plut de Is. e. 39.

amendororu acestoru factori primitivi la capetulu misterieloru. Ceriulu, Dionisiu, puterea productiva a sórelui este aci rostita prin vorba *vîe*; pamentulu, luna deprindietória si nasctória putere prin cuventulu *roxvîe*. Ba ce este mai multu Varone nu vorbesce atâtu de o fintia in dóue fetie a lucrativiloru (actualiloru) Diei, decâtu de o splicare si reducere a Dieiloru la dóue principii. Doimea fiului si a mamei corespunde totu odata doimei simbóleloru in lad'a misterieloru, precum veruasemenea am aretatu noi mai susu. Totu de odata se léga in actulu acel'a misteriele de Dieii periodului mai vechiu. Cu putîna stramutare s'ar poté cuventulu celu d'antâiu luá pentru *vîe*, si a se splicá ca o rogare catra ceriu, cumca elu sè tramita acum multa plóia, despre ce ar fi unu simbolu desiartarea strachiniloru de apa; invocarea mamei pamentu inse insémna, cumca dins'a sè-si deschida sinulu spre a primí umediél'a fructifera. Póte a fi fostu *vîe* un'a agraire catra Dionisiu, care a fostu numitu *ἄρης* ori *ἄρης*.*) Un'a asemenea datina a fostu in Egiptu. In 19 Athyr au dusu stolistii si preotii o lada santa la mare, si a turnatu apa de beutu in laintru, prin ce s'a semnificatu fructiferitatea pamentului prin ap'a Nilului.***) Si in Jerusalemu in diu'a din urma a serbatórei colibeloru, care a cadíutu dreptu pe timpulu eleusineloru, s'a scosu ap'a din funtana Siloa, si s'a tornatu apa preste altariulu sacrificiului de ardere, de care datina a legatu si Isusu cuventarea sa Joan 7. 37. s. m. d. p. Ce a fostu rogatu simboliche prin acea ceremonie, a rostitu Aeschylu****) in cuvinte mistice poetice in urmatoriulu modu: Iubesce ceriulu demnu de onóre, a petrunde pamentulu, iubire cuprinde pe pamentu a intrá in comunitate de casatoria cu ceriulu, plóia cade din cieriulu asediatu langa pamentu si pamentulu deprinde; pamentulu apoi nasce omului moritoriu pasiune pentru oi si granetiele lui Demeter, si pómele se cocu de pamentulu fructiferu.“

In limb'a vechia grecésca (elina) cuventulu *τοκος* insemná productiune, nascere, fetu. urmatoriu, fiu, puiu; camete interese de la capitale; éra *ευ-τοκία* usóira nascere (facilis partus) norocósa nascere si fructiveritate.

In limb'a cea nóua grecésca insemna *ευ-τοκία* fructiveritatea muerésca.

Sè cautámu acum pe mam'a pamentu, pe

pamentulu fructiferu cine-lu representéza in mitologia?

I. A. Hartung in opulu seu: Religion und Mythologie der Griechen, Leipzig 1866 tom. III p. 45 dice urmatóriele:

„Die aegyptische Erden- oder Naturgöttin vereinigt in ihrem Wesen die beiden Eigenschaften, der blühenden und der abgestorbenen Natur und ist bald die heitere himmlische, bald die trauernde und zürnende Göttin. Eben aus dieser Art ist auch die phrygische Cybele — Rhea oder Agdistis mit ihrem sich entmannenden Atys und die assyrische Adargatis mit ihrem vom Eber gebissenen Adad oder Adonis (Macrob. I, 23). Bei den Griechen ist erstens dieses Doppelwesen in zwei Personen die Hera und die Demeter auseinander gegangen, und sodann hat die Hera zwei aus Asien stammende Colleginen neben sich, nämlich die Unkeusche, aus der syrischen Astaroth gewordene Aphrodite und die keusche, aus der sanake oder Anahit gewordene Artemis. Endlich hat sich auch die Demeter entzweigespalten in eine Tochter, welche die Rolle des Gatten der asiatischen Göttin (des Atys oder Adonis) übernommen hat, d. h. hinabgeraubt in den Hades wird, und in eine Mutter, welche um diese geraubte Tochter trauert und dieselbe suchend die Welt durchirret in wahnsinnigem Schmerz, bis sie durch ihre Wiederkehr getröstet wird.

Adeca romanesce: „Dieés'a egiptésca a pamentului si a naturei impreuna in fiinti'a sa amendóue insustrile, a naturei inflorinde si mórte, si e aci dieés'a cea senina cerésca, aci cea jalitória maniósa. De asemenea genu e si Cybele — Rhea ori Agditis cea frigica, cu alu ei de vieru musicatulu Adad ori Adonis (Macrob L. 23) La greci s'a despícatu acésta fintia dupla in dóue persóne, in Hera (Juna) si Demeter (Ceres). Asié dara are langa sine Hera dóue din Asi'a urdite colege, adeca pe necurat'a din sirica Astaroth purcésa Aphrodite (Venus) si pe précurat'a din Tanake ori Anahit recarita Artemis (Diana). In urma si Demeter (Ceres) s'a despícatu in dóue, intr'o fica, care a luat pe sine rol'a barbatului dieése asiatiche (a lui Atys si Adonis) adeca dinsu devine rapita in Hades (Iadu), — si intr'o mama, care jalesce*) dupa rapit'a ei fica, si cautan-

*) Cuventulu romanescu „jale“ si-trage originea de la „Jalemos“ (fratele lui Himenaeus) care a fostu personificatulu cantecu de intristare si vaitare la morti. La mórtea consangeniloru si iá inceputulu „jalea“ Romanului.

*) Surenhus. de allegor. v. T. p. 354.

**) Bei Athen. XIII. 73 p. 600. Th. II. 2.

du-o pe dinsa, ratecesce preste lume in doreri cumplite pana a devenitu mangaiata prin re-afiarea fiicei.

Apoi totu Hartung acela-si tomu pag. 76 dice: „Die drei angeblich von einander stammenden Götterpaare Uranos und Gaea. Kronos und Rhea, Zeus und Hera sind im Grunde dieselben Paare mit veränderten Namen.“

Adeca romanesce: „Cele trei dupa cum se dice din sine-si purcedietoriele parechi die-esci Uranos si Gaea, Cronos si Rhea, Zeus (Jupiter) si Hera (Juno), sunt in principiu acele-si parechi cu nume schimbatu.“

Apoi totu acolo mai departe: „Die Deo oder Demeter ist die nährende Erde und der Feldbau, die Hera ist die von der atmosphärischen Luft (dem Himmel) umfangene und befruchtete Erde.“

Adeca romanesce: „Deo ori Demeter (Ceres) e nutritoriulu pamentu si agricultur'a, Hera (Juno) e pamentulu cuprinsu de aerulu atmosfericu si facutu fruptiferu.“

Din tóte aceste se adeverece apriatu, cumca Hera-Juno este un'a si aceea-si persóna cu Gaea, cu Rhea cu Demeter-Ceres, cu Cibele, cu Isis din Egiptu, cu Astaroth-Astarte si in urma cu Bhavani: principiu lu naturei muresci in India, cu caracteru bunu, binefactoriu, si reu stricatoriu; in intielesulu din urma „Cali“ numita, asié dara „Bhavani-Cali“, care conceptu nu numai cà convinu pe deplinu cu Hera (Juno), dar intru tóte corespunde lui Artemis-Hecate (Diana), prin urmare Hera-Juno e un'a si aceia-si fiintia si cu Artemis-Hecate.

Dar la Romanii cei vechi ce fiintie muieresci au avutu asemenare cu Hera grecésca? Mater Terra, Magna Mater, Mater Matuta, Flora, Bona Dea, Ceres, Anna Perena (despre acésta din urma vedi ce a publicatu dlu Marienescu in Baba Dochia sa citata la introducerea tratatu.) etc. sunt conceptele practice si apriate mai pe susu de cele grecesci ale stramosiloru nostri.

Dupa tóte aceste usioru va pricepe ori si cine, cumca cele mai susu produse dupa Rinck despre *vîs* insemnéza pe Dionisiu-Jupiter (ceriulu) si *τοξία* cumca insémna pe productória si nascatória „mama pamentu“ pe „mater-terra“ alu Romaniloru vechi; dreptu aceste invocatiunea care sub numele *τοξία* s'a facutu in misteriele eleusinice cautandu catra pamentu, a fostu rogatiune catra „mater-terra“ ca sè binecuventeze cu rodurile sale pe omulu pamenténu, pe genulu omenescu.

Din acestu totu deodata se dovedesce, cà „Baba Dochia“ a nóstra esta „Mater-Terra“ mam'a pamentu a stramosiloru nostri, si desvoltandu-si mam'a pamentu sinulu seu, adeca productiunile sale primavér'a pré de timpuriu, deci demonii rei, ai intunerecului, ai iadului, cari tienu dupa mitologia pe mam'a pamentu in catusiele iernei, ale amortielei, au produsu prin frigu si inghiatiare éra iérna a supra pamentului, adeca in intielesulu alegoricu au ucisu, au facutu sè degere éra „Baba-Dochia“ = mam'a pamentu.

Prin urmare este demustratu cumca nu numai mitulu despre „Baba Dochia“ intru asemenarea sa cu „Cerampos“ este vechiu si urdítu inainte de epoc'a crestinetàtii, precum a doveditu dlu Marienescu, ci chiar si numele „Dochia“ este mai vechiu decâtu crestinetatea, cà-ci este urdítu din *τοξία* care insemnéza: „mater terra“ = mam'a pamentu.

Este sciutu lucru in sciintia, cumca crestinetatea, adeca santii parinti, spre a desradeciná serbatórule paganesci, firesce cu intentiune salutaria, de regula au pusu si strapusu o serbatóre crestina pe diu'a serbatórei pagane, spre a o influintiá, modificá si asemená cu cea crestina, apoi prin decurgerea timpului a o desradeciná serbatóri'a cea pagana.

Asié pusera crestinii serbarea cratiunului, pe care abié o incepura a serbá in alu 4-le seculu (precum marturisesce Ióne gura de auru) si a nume in 6-le ianuaru, dîcu o pusera, o stramutara de aci odata pe 25-le dec. candu paganii serbau cu imperatii si regii loru in frunte, cu mari ceremonii si demonsrratii serbarea loru cea mare, de a tóta lumea: „Dies natalis solis invictis“, adeca: „diu'a nascerei sórelui neinvinsu“, pe care serbatória germanii nordici o numiau „Jul“ „Julbalan.“

Chiar asié fecera crestinii si cu *τοξία* = Dochia, respective cu *ευ-τοξία* modificandu-o in *εο-δοξία* si punendu-o pe 1-le martisoru, candu la pagani se incepea anulu si totu deodata si primavéra, si candu dinsii serbau pe „Mater Tera“, pe mam'a pamentu.

Altu mintrele cum ar viní de „Eudochia“ crestinésca cade tocmai pe 1-le marte, candu cade *τοξία* = dochia cea paganésca, — care dupa mitulu seu este mai vechia decâtu „Eudochia“ cea crestinésca: pentru cuventu cà este mai vechia decâtu chiar in sa si crestinetatea.

Luandu tóte aceste in socotintia, se vede cà dlu Marienescu cu nedreptu infrunta in tractatulu seu susu numitu pe poetulu Dimi-

triu Bolintineanu, pentru că acést'a in „Traianid'a“ sa pune in legatura pe „Dochia“ cu „Mitra.“

Mitras alu Persiloru este asemenea parte barbatésca: producatoriu si inviatoriu; parte femeiesca: deprindietoriu si nascatoriu.

Mitras este foculu barbatescu si Mitra celu femeiescu.

Deci Mitra (nu Mitras), ca parte femeie-

sca convine si este cu totulu asemenea fintia cu Hera = Juno, cu Cibeles, cu Demeter = Ceres, cu Mater Terra, cu Magna Mater etc. prin urmare „Mitra“ este „Baba Dochia.“

Bolintineanu se vede, că atunci, candu au adusu pe Dochia in combinatiune cu „Mitra“ a avutu in marimea geniului seu o presimtire fórte naturala.

Simeone Mangiuca.

SALONUL

Nóu'a carte a intieptiunii.

Cartea prima.

1. Dumnedieu a facutu pe omu dupa chipulu si asemenarea sa; dar acestu chipu s'a mangitu, si din sublimitatea originalului n'a remasu decâtu de multe ori o — caricatura.

2. Pentru că acestu chipu ar trebui sè vorbésca, dar adi nu-i este permisu nici sè-si deschida gur'a.

3. Pentru că multi au devenitu lingái, tèraitori, si sclavii ochiloru.

Cartea a dóua.

1. Banulu e o chimera, că-ci nu-i altu ce-va decâtu o harthía facuta din zdrentie.

2. Si fiindu că domnii n'au trebuintia de zdrentie, mergu cu ele la bursa, si-apoi acolo hodoroscu — troscu.

3. Unulu are bani, acel'a trece de omu bunu si procopsitu; altulu n'are, acel'a trece de unu — prostu si jumetate.

4. Nerusfnarea si usur'a se preambila pe strade, inzestrate cu lantiuri de aur; éra intieptii si ómenii de geniu — mergu de ceru imprumutu.

Cartea a trei'a.

1. Casatorielle nu se mai léga in ceriu, ci la bursa.

2. Barbatulu nu mai considera ceea ce capeta prin soci'a sa, ci numai ceea ce capeta cu soci'a sa?

3. Celu-ce are norocu, nu elu si-duce a casa mirés'a, — ci care are bani, aceea si-duce a casa mirele.

4. Dupa lun'a de miere, urméza anii de suferintie amare, cari apoi se sfirsiescu cu despartíre — indata-ce s'a mancatu paralele.

5. Cultur'a moderna pretinde, ca fetele sè steie câtu mai putínu in cuina, si câtu mai multu inaintea oglindii.

6. Tinerii déca sunt din familia buna nu trebuie se 'nvetie, că-ci — avendu mari legature familiare — voru inaintá, ori câtu de nenvetiatu aru fi; ér cei din poporu, invetie câtu de bine si câtu de multu, totu pe josu voru remané.

7. Fetele nu mai numera bobii de masere, ci pa-

ginele romanuriloru frivóle; ele nu mai léga ciorapi, ci intrige de amoru,

Cartea a patr'a.

1. Tóte au unu felu de „agio“ alu loru, numai mintea si onórea nu. Celu ce face falimentu cu aceste, nimica nu-si póte pastrá.

2. Ele arare-ori ambla la olalta cu avutí'a, pentru acést'a cu ele — poti mori de fóme.

3. Celu-ce le imprumuta cuiva, nici odata nu le póte recástigá prin procesu.

4. Insofíte, ele sunt espuse la mari ispíte; din caus'a acést'a, arare ori se potu gasi la olalta.

5. Onórea remane totu-de-una fidela; ér mintea de multe ori si-vinde amicul.

6. Onórea de multe ori cauta mintea. ér mintea adese-ori fuge de onóre.

7. Onórea de multe ori se insotiesce cu inimic'a de mórte a mintii, cu — prosti'a.

Cartea a cincia.

1. Lumea e unu crinolinu. Din afara se pare inflatu, ér din laintru — голу golutiu.

2. Moralitatea, poesi'a, insufletírea, fidelitatea si amorulu sunt nescé locuri de ascunsu, unde numai prosti'a, reutatea si fatiari'a se pitulescu, ca sè nu fia descoperite.

3. Si regele acestei situatiuni se numesci banu — din grati'a secolului prosaicu.

4. Ér devis'a-i este: tóte pentru bani, si tóte cu bani.

5. Ómenii au devenitu nescé numere, cari acusi se adaugu, acusi se detragu séu se — impartu.

Spinu Ghimpescu.

In duminec'a Tomei.

Eu inca sum Toma necredintiosulu. Nu credu ca in diu'a acést'a Romanii gr. c. sè nu suspine, vedindu cum fratii loru — greco-orientalii — se aduna la sínóde.

— Pentru ce nu credi tu în progresul culturii noastre naționale?

— Pentru că idealul celor ce aru trebuî să steie în frunte, e funeriul — care pasiesce totu în- napoi.

*

O fôrfece de harthia, de candu a vediutu mai de aprôpe picidorele unei baletiste, nu crede, că nu ar poté fi angagiata și ea la baletu.

*

Gimnastulu N. N. nu scie să scria trei sîre, și dînsulu totu-si nu crede, că nu-i poetu bunu.

*

Redactorii-copilandrii în Romani'a în asié mesur'a s'au înmultitu, încatu ministrulu nu crede că nu ar fi bine, a propune Camerei o lege de presa, în care §-lu primu ar ordoná:

§. 1. Cei-ce vreu să fîa redactori, mai antâiu trebuie să dovedesca, cumca ei deja sunt — întiercati.

*

Diariile unguresi nu credu, că poporul romanu nu iubesc mai multu limb'a magiara, decâtu cea romana, și sustienu că numai agitatorii întarescu contrariulu.

*

Prin Europa caletoresce unu omu, care se aréta — pentru bani.

Omulu acost'a n'are alta originalitate, decâtu că a cetitu „Messia“ de Klopstock, marea epepeia nemtiésca, pe care toti nemtii o lauda, pe care inse nime nu o cetesce.

Fiindu că acestu omu din întemplantu e Romanu, eu nu credu, că elu a cetitu și pe Alesandri.

*

Éta ce nu credu eu să nu faca ori care femeia:

1. Ca trecendu înainte pravaliei unei modiste, să nu se uite în lăintru;
2. Ca vediendu unu baiatu, — să nu-lu sarute; și
3. Ca admirandu o haina, să nu întrebe, câtu a costatu risulu din stofa?

Figaro.

Bombone.

Domnulu G., negustoru ajunsu, voiesce să faca pe amatorulu și cunoscolorulu de arta. Are a face cu toti artistii.

Intr'o di merge la pictorulu X.

Pictorulu i aréta mai multe tablouri.

— Uite, — dîce artistulu, — uita-te unu *Mignard* originalu.

— Frumosu! . . . Dta l'ai facutu? — întrebà G.

*

— Me iubesci tu, angerulu meu? — dîse elu luandu manele ei într'ale sale.

— Déca te iubescu? Acésta n'o vedi în ochi

mei? — Te iubescu ca o suveniru, cum dîce poetii. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum si-iubescu jidanii perciunii și straele cele lungi. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu curtisan'a podóbele, curtea și petrecerile. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu principii lingusirile și pe lingusitori. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu o féta din pensionu libertatea. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu scriitorulu pe aceea ce citescu operele sale. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu copii jocariile de anulou. — Dar tu?

— Eu te iubescu cum iubescu mediculu pe bolnavii sei. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca o logodnica diu'a cununiei. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca actorulu aplausele publicului. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca o prima-dona sonetele ce i se facu, fîa bune fîa rele. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca judecatorulu pe imprecinati, ca avocatulu pe clienti și ca preotulu pe morti. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca o femeia toalet'a sa. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca sgârcitulu lad'a sa cu bani. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca rondunelele timpulu caldurosu. — Dar tu?

— Eu te iubescu ca betivulu vinulu bunu. — Dar tu?

— Eu te iubescu precum te iubescu. — Dar tu?

— Si eu te iubescu precum — te iubescu!

*

La unu teatru din provincia, într'o séra dupa finea spectacolule, publiculu din parteru începù să strige actritie: unulu strigà Maria, altulu Sofia etc. etc.

Unu servitoru, care siede la usia cu salopulu cucónei în mana, și crediendu că servitorii strigau pe stapanele lor, începù și elu să strige:

— Cucón'a Mandica Toporasu!

~~~~~

Cioroboru.

Scrisóra de amoru a unui profesor de gramatica: Vre-o câti-va scolari, gasira dilele trecute urmatóri'a scrisóra, perduta din posunarulu profesorului lor de gramatica. Ea este adresata unei domnisióra și — dupa cum cetimu în „Oltulu“ — este astu-felu conceputa:

„Domnisióra,

„Scuzati *propositiunii* ce iau libertatea a ve face, de a me acceptá dreptu umilulu dvóstre *adjectivu*. Asiu fi fericitu la gradulu *superlativu*, déca ati respunde amorului meu. Sciu bine, că nu sum eu, nici *prim'a*, nici *secund'a*, nici *tertia* persóna ce ve iubescu. Fiti sigura, că nimenea nu ve adóra ca mine și că ve voiu fi credinciosu, câtu mi-va remané cea mai mica *particula* de ratiune.

„Cu dta n'o voiú luá nici odata pe tonulu *imperativu*. Din contra mi-voiú face o *regula*, ca sè urmezu in *regula* ori-care dorintie ale dvóstre.

„In nici unu *casu* nu-mi voiú permite se nu facu *casu* de celu mai micu dintre ordinile ce-mi veti da.

„*Presentulu* si *trecutulu* sè ve fia despre mine celu mai siguru garantu cà sum omu de parola.

„Ori cari va fi decisiunea ce veti luá, *numele* dtale *propriu*, — va fi in tóte *timpurile*, *vocativulu* meu pana la mórte, marele *ablativu* alu toturoru lucrurilor!“

CE E NOU?

* * (*Asasinatu cumplitu*.) Unu vacariu din Pesta nóua, parasitu si de a dóu'a socia a sa, intr'una din noptile trecute se întórse beatu de la cárciuma. In beti'a sa, elu sugrumà cei trei baiati ai sei; apoi merse in grasdu, unde avea cinci vaci, si lu-aprinse, si dupa aceste si-taià pantecetele (fólele) periculosu. Ar fi arsu si dinsulu, de cumva vecinii nu l'aru fi scapatu. Elu marturisesece tóte.

* * (*Unu postasiu din Satmaru*.) comun'a Fejérgyarmat, fu gasitu in sér'a de 31 mart., de socia a sa rentórsa din o visita, legatu in unu sacu si batutu sangerosu. Ea facu sgomotu, vecinii alergara acolo, si postasiulu li spuse, cà trei individi necunoscuti lubatura si apoi jefuira cass'a. Si in adeveru din cassa lipseau 7000 fl. Judele cercualu din locu numai decàtu incepù sè face investigatiune, si aflà, cà postasiulu de buna voia se lasà a fi legatu in sacu, ca sè póta dice, cà talharii au furatu banii. Cele 7000 fl. inca s'au gasitu in cuptoriu.

* * (*O crima cumplita*.) Ni se relatéza faptulu urmatoriu, pe care lu-dàmú sub reserva inca, dorindu din tóta inim'a sè nu fia adeveratu. Unu locuitoru din Cârligu in Moldova, dupa ce si-a vendutu 4 boi la tégú, cu pretiu de 80 galbeni, se întórcea a casa, impreuna cu femeia lui si cu o copila de 10—12 ani. Cárciumarulu din Cârligu, care de multu si-facuse planulu de a ucide pe locuitorulu acest'a candu se va întórce inapoi de la tégú, l'a pânditu si profitandu de intunerecu si de starea de ametiela in care se aflà locuitoriulu si femeia lui, i-a ucisu pe amendoi pe drumulu Cârligului, aruncandu cadavrele in campu. Copiliti'a spariandu-se de uciderea parintiloru ei, a fugitu in satu si in locu sè se duca la cas'a parintésca, s'a dusu la cárciuma ne sciindu, cà tocmai cárciumarulu este ucigasiulu parintiloru sei. Cárcium'a fiindu inchisa, ea a batutu in usia; cárciumarés'a deschise. Copil'a intra spariata si povestesece cum unu omu necunoscutu i-a ucisu parintii; apoi se róga sè-i dea adapostu fiindu cà a casa la ei nu este nimenea acum. Cárciumarés'a o primesce si o culca in camer'a de alaturea unde dormiá copil'a sa. Nu multu dupa acésta ucigasiulu cárciumaru vine a casa; si elu spune femeii sale cam in glasu mare, cà a ucisu pe cutare, cà acum are bani si cà i-a strinsu bine. In timpulu acest'a, copil'a ucisiloru recunósce glasulu ucigatoriului, spaim'a o cuprinde; ea se scóla binisioru de pe patulu pe care dormiá copil'a cárciumarului, ese in-cetu pe usia de din josu si alérgea in satu. Cárciuma-

rés'a spune indata barbatului ei, cà copil'a ucisului a venitú la ea, cà a primit'o si cà dórme acum in camer'a de alaturea. Ucigasiulu atuncea întrebà cu iutiéla, déca este focu mare in cuptoru; da, i respunse femeia; atunci elu intrà in camera unde credea, cà dormu amendóue copilele, si fia zapacél'a din turburarea consciintiei sale, fia grab'a de a-si ascunde martorulu celu mai siguru a crimei sale, elu nu mai cautà bine sè véda pe care copila pune man'a, ridica in bratiéle sale pe propri'a sa fiica, care dormiá adancu si o arunca repede in fundulu cuptorului plinu de jeratecu ardiatoru. Nefericit'a victima n'a avutu nici macaru timpulu sè se trediesca, nici sè strige, ea a fostu inabusita de focu si de caldura si asfisiata la momentu; cadavrulu miscá inca in cuptoru, candu usi'a se deschise cu sgomotu si locuitorii cu autoritátile satului intrara adusi de copiliti'a ucisiloru.

* * (*Tribuna medicala*) anuncia descoperirea unei noi parasite (animalcula ce traiesce in corpulu altui animalu) umane, totu asié de perniciósa ca si trihina. Mai multe specimene de acestu hematozoriu de omu au fostu presintate societátii patologice din Londra de catra dlu Y. William Jenner. Acésta parasita, de o marime microscopica, multu mai mica de càtu trihina, pare a fi, dupa spus'a doctorului Lewis, adeverat'a cauza a chyluriei si póte chiar a unoru fenomene inca neexplicate ce se observu la unu óre-care numeru de bóle tropicale. Doctorulu Lewis a observatu pentru prim'a óra acésta parasita in sangele unui diarecticu (patimasu de diarea) îndigenu. Elu i gasesce o mare analogia cu unu nou vermisiu ce a studiatu. Doctorulu Lewis crede, cà sangele unui omu póte sè contie pana la 140,000 de aceste parasite. Ele se gasescu in tóte partile sistemului circulatoru. Ele se potu prasí luni si ani întregi fara a aduce vre-o turburare in organismu, dar, la unu momentu datu, ele produc, astupandu vinisiórele, accidente grave si chiar mórtea.

* * (*Unu maritagiú escentricu*.) C. facuse cuno-scinti'a dnei F. la bài. De atunci nu se mai vedusera. Acum de eurendu amendoi se intalnescu pe strada, si erau sè tréca fara a se observá. Din caus'a desimii inse trebuiara a se alaturá unulu de altulu. Bumbulu de la paliulu dlui C. se prinde in dantelele rochiei dnei F. Se întorcú si se recunoscu; bucuria mare si de o parte si de alt'a; dar cauta insedar a se descurcá, bumbulu se tine bine. Câte-va momente trecu astu-felu. — Mi se pare, cà sum logatu intr'unu modu singularu de persón'a dtale. — Asemene si eu, respunse dna suridiendu. — E bine, — dise dlu C. dupa unu momentu de indoiéla, de ce n'amu remané uniti pentru totu-de-una dupa cum se pare, cà voiesce hasardulu. — Sè remanemu, — replicà cu veselía dn'a. — Poteti face acésta? — Potu. — O voiti? — O voiú. — Atunci ne-amu întielesu? — Ne-amu întielesu. A dóu'a dí incepura a se ocupá de pregatiri pentru casatoria, care s'a si celebratu.

Biserica si scóla.

‡ (*Nu sunt profesori!*) Asié striga foile din Romani'a, cari sacrificia unu locusioru din colónele loru si culturai intelectuale. Acuma 51 de catedre sunt vacante. Caus'a acesteia e, cà profesorii sunt reu platiti; ér junimea ardelenésca de càti-va ani e gonita de la catedrele tierii romanesci.

Societati si institute.

⊕ (*Reuniunea invetiatorilor*) din tractulu Lipovei a tienutu adunarea sa generala la 3 si 4 aprilie st. v.

⊕ (*Institutulu „Albina“*) in prim'a sa adunare generala, tienuta la 25 martiu, a decisu a se impartí urmatóriele daruri: Asociatiunii transilvane 100 fl., Alumneului nationalu din Timisióra 100 fl., pentru scól'a romana de fetitie din Oradea-mare 100 fl., pentru scól'a romana de fetitie din Clusiu 50 fl., pentru scól'a romana de fetitie din Abrudu 50 fl., fondulul saraciloru din cetatea Sibíu 32 fl. 89 cr.

Literatura.

* (*„Priculiciulu“*) fói'a umoristica, redactata la 1872 de repausatulu nostru amicu si colegu Iulianu Grozescu, care de odata cu mórtea redactorului seu a apusu, a inviatu la Timisiór'a, tocmai in diu'a de Pasci, sub redactiunea dlui avocatulu Pavelu Rotariu. Dorimu „Priculiciulu“ viétia mai indelungata, decâtu cum a ayutu antáia-óra!

* (*„Convorbirile Literarie“*) nr 12 cuprinde urmatóriele materie: Boieri si ciocoi, comedia in 5 acte de V. Alesandri; Poesii de N. Beldiceanu; Éra-si Istori'a Critica a dlui Hasdeu de G. Panu; Copilari'a, poesia de V. Hugo, trad. de A. Naum; Declararea, poesia de Heine, trad. de V. Sturza; Vocabulariulu istriano-romanu, din manuscriptele lui I. Maiorescu; Notitie literarie; corespundintia; anuciuri. Cu acestu numeru se incheia cursulu anualu. (Noi in anulu trecutulu n'anu primitu urmatórie numere: 6. 10. 11. — Ne rogámu de onorab. redactiune a ni le tramite. Redact.)

* (*La Bucuresci*) a aparutu si partea II-a a „Zoologiei“ dlui Ananescu, care tratéza despre istori'a animaleloru si clasificatiunea loru in serie, contienendu 20 tabele cu gravure litografiate. Acestu volumu, cu cele dóue procedinte (Geologi'a, Anatomia si Fisiologi'a) si cu Botanic'a, (sub tipariu), forméza unu cursu elementaru completu de sciintie naturale pentru invetiamentulu secundaru, si pentru toti cáti voru a se iniéti in sciintiele naturei

* (*Pentru invetiatori*) A esítu de sub tipariu la Bucuresci si se afla depuse prin tóte orasiile principale „Pedagogi'a practica“, de George Radu Melidon, direttore la scóla normala Carolu I, cu unu prologu despre viitorulu scóleloru satesci si cu unu epilogu a supra metodoloru speciale in scólele rurale.

* (*O carte politica importanta.*) A esítu de sub tipariu si se afla de vendiare la tóte librariile din Bucuresci unu volumu, ce toti barbati politici trebue sè-lu aiba in bibliotec'a loru: Colectiune de „Tratatele si conventiunile“ Romaniei cu poterile straine de la anulu 1368 pana in dílele nóstre, de M. Mitilineu, secretaru generalu si direttore alu ministeriului afaceriloru straine. Pretiulu 10 lei.

* (*„Asmodeu“*) diuaru umoristicu cu caricature, care apareu in Bucuresci in 1871, a reaparutu éra-si, — si va continua regulatu in fia-care dumineca.

Teatru.

⊗ (*Dlu I. Baciú Muntelescu.*) junele si talentulu nostru act'uru teatralu, pana la tótna va face o

escursiune prin tóte partile nóstre locuite de Romani. In totu loculu va dá vr'o trei represintatiuni, din cari un'a in beneficiulu „Societáti pentru fondu de teatru romanu.“ Suntemu convinsi, cá publiculu nostru in tóte locurile lu-va intimpiná cu caldura si ospitalitate romanésca, démna de acel'a, care vine sè deschidia la munti si la campii altariulu artiloru frumóse.

⊗ (*Teatruulu nationalu din Bucuresci*) in sfrísitu a gasitu cáti-va partinitori in camer'a Romaniei. Dlu Cesar Boliac, dimpreuna cu alti deputati, a represintatu camerei o propunere spre a se acordá teatrului nationalu o subventiune anualu de 50,000 fr.

⊗ (*In teatruulu sala Bosel,*) la Bucuresci la 22 martiu, 1874, se represintá pentru prima óra pies'a: „Mórtea lui Marco Bocari“, séu „Liberatoriú Greciei“, melodrama istorica cu mare spectaclu in 3 acte si 6 tablouri, tradusa liberu din grecesce de dlu Iorgu Caragiali.

Musica.

⊙ (*Wilmers*) dede alu doile concertu in Bucuresci la 22 martiu c. v., cu concursulu violinistului Wiest si alu baritonului romanu G. Brateanu.

⊙ (*Societatea filarmonica romana*) din Bucuresci, la 17/29 martiu a datu primulu concertu simfonicu in sal'a Ateneului Romanu.

⊙ (*La Táborsszky si Parsch*) in Budapesta a aparutu: „Mignon“, opera de A. Thomas. Pentru pianu de Crainer. Pretiulu 1 fl. 20 cr.

Pictura.

⊗ (*Pictorulu nostru dlu N. Popescu.*) carele — precum anunciamu si noi — petreócé iérn'a la Roma, a fostu destinsu dílele trecute. Fruntea profesoriloru de la academi'a de bele-arti, multíme de profesori de la universitate, si alti iubitori de pictura mersera in atelierulu dinsului, apre a-i vedé si admirá conceptiunile. Unu diuaru italianu, din incidentulu acest'a scrie unu articolu fórté magulitoriu pentru artistulu nostru.

⊗ (*Societatea amiciloru de bele-arte*) din Bucuresci a pusu in vendiare prin licitatiune o colectiune de 90 tablouri vechi (picturi) copie si originale; de scólele francese, germane, italiene, flamande, ispanióle, olandese, etc. si cáte-va tablouri origilale si copie de artistii romani.

Sculptura.

Δ (*Statu'a lui Mihaiú Vitézulu*) in Bucuresci se va asiediá in piati'a de la bulevardu, fatia cu edificulu monumentalu alu universitáti.

Industria si comerciu.

|| (*Epilogu la espositiunea universalu.*) Comisiunea iapanesa a espositiunii din Viena, rentorcéndu-se in patri'a sa, erá s'ó patiesca. Pe mare s'a escatu o vijelia cumplita, si vaporulu pe care se aflau ei ajunsé in pericólu. Sórtea inse mantú vaporulu loru, dar

acela pe care se aflau obiectele cumperate pentru unu' museu de industria, s'a cufundatu pentru totu-de-una Pagub'a se urca la 300,000 fl.

|| (*Omnibuse cu aburu pentru tramways.*) Acum cà avem tramways, trebuie sè ne interesamu de ceea ce se face pentru a le perfectoná. Se díce, cà la Londra are sè se experimenteze in curendu pe strade o noua sistema de trasuri, cari in locu sè fia trase cu cai, voru fi conduse cu aburi. Idei'a de-a intrebuintiá aburul pentru acestu scopu nu este noua, inse lips'a unei locomotive practice a facutu cà nu s'a aplicatu pana asta-di. Unu inventatoru aru fi inlaturatu dificultatea: elu ar fi nascocitu unu omnibus (trasura) pentru tramway, pusa in miscare cu aburu, si care se va poté intrebuintiá fara nici unu periculu pentru circulatiunea publica, in stradele Londrei. Trasur'a nu se dosibesece de cele obicinite asta-di pentru tramways, de càtu ca ambele platu-forme sunt mai lungi cu 80 centimetre ca cele in fiintia, si unu cosiu micu ese in mijloculu trasurei. Casanulu si masínele, potere ca de 8 cai, sunt asiediate in mijloculu trasurei si taie in dóue renduri de scaune, angustandu loculu ce le este destinat cu 90 centimetre de fia-care parte, fara inse ca sè intrerupa circulatiunea de la unu capetu alu vagonului pana la celelaltu.

|| (*Secretulu istoriei.*) La Paris, in strad'a Lafayette, d'a supra unei pravalii de mobile vechi, se cetece urmatoriá inscriptiune: „Mobile vechi si in buna stare, si cari au fostu odata ale Ioanei d'Arc.“ Tóta lumea alérgea, déca nu sè cumpere, celu pucinu sè védia acele obiecte venerabile ale martirei patriotismului. Toti inse intréba, vediendu mobilele, cum se póte ca de atát'a timpu sè fia pastrate in asié de buna stare? Negutiatorulu, intreatu de visitatori, raspunde cu unu accentu plinu de gravitate: — Asta este secretulu istoriei, domnule.

Tribunale.

| (*Rózsa Sándor.*) cunoscutulu banditu ungu-rescu, carele a faptuitu 21 de jefuiri, si alte multe crime, la forulu primu — precum amu publicatu si noi — fu condamnatu la inchisóre pe tóta viéti'a. Tabl'a regésca inse, ca foru alu doile, considerandu numitul banditu deja a fostu gratiatu de trei ori, si cà prin urmare e incorigibilu, l'a condamnatu la-mórté prin stréngu.

Suvenirea mortiloru.

† (*Princes'a Maria.*) unic'a fiica a principelui Carolu I, Domnitoriulu Romaniei, a moritu in scarlatu.

† (*Francisca Popu.*) soci'a preotului Ananie Popu din Morlaca in Transilvania, a repausatu la 7 aprilé in etate de 36 ani.

† (*Nicolau Draganu.*) comerciantu in Oravitia romana, a moritu la 28 martiu, in etate de 51 ani.

† (*Vilelmu Kaulbach.*) renumitul pictoru din München, a moritu la 8 aprilé, in cholera.

Insciintiare.

Tomulu alu treile din Novelele subscrisului, a esítu de sub tipariu dílele trecute, in editur'a „Familiei“ la Budapesta, si cósta 1 fl.

Toti aceia dara, cari au deja celelalte dóue tomuri, aparute in suplementu la „Familia“, si cari dorescu a avé completa acésta publicatiune de novele originale, binevoiésca a tramite pretiulu acestui tomu la redactiunea foii nóstre.

Ér aceia, cari acuma voiescu sè-si cumpere tóte trei tomurile, voru primí tomulu primu si alu doile numai pentru câte 50 cr., adeca tóte trei tomurile pentru 2 fl.

Espeditiunea se va incepe la 10 maiu; ne rogámu a se face pan'atunce comandezle.

Apelámu la zelulu binevoitoriu alu cetitórielu nostru, — rogandu-le sè recomande acésta carte si altora.

Iosifu Vulcanu.

Post'a Redactiunii.

Redactorulu acestei foie róga pe toti colaborarii si corespondintii sei a-i tramite epistolele: Nagy-Léta, per Nagy Várad.

Baia-de-Crisiu. Dlui P. A. „Sclavulu Amorusului“ se va tramite in lun'a lui maiu, candu se va face espeditiune generala de carti si tablouri.

Buciumu. Dlui I. F. Déca vrei se ai si inceputulu romanului „Scl. Am.“ ai se mai tramiti inea 1 fl.

Socodoru. Dlui I. S. Pe treiluniulu viitoriú amu primitu pretiulu, dar pe celu trecutú mai restéza inça 2 fl. 60 pe cari ai uitatu a ni-i tramite la timpulu seu.

Dsiórei A. B. Gingasi'a suprinde ni-a facutu bucuriá. Catu mai curendu.

Paris. Bucurosu.

Bucuresci. Dlui A. R. Primesci fói'a nóstra? Noi o trami-temu regulatu la adres'a dtale.

Giula Varsiandu. Dsiórei Z. B. Multiamimu pentru dorinti'a, ca abonantii foii nóstre se se sporésca. Dar ca asta se se póta realisá, binevoiésca a conlucrá si abonantele nóstre, insarcinandu-se cu rolulu de colectante. Dintre asié multe dame romane, numai una a binevoitu a ne onorá cu concursulu seu pe acestu terenu.

Proprietariu, redactoru respundietoru si editoriu: IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1874. Strad'a lui Alesandru nr. 13.

Esemplare complete mai avem din inceputulu anului trecutú.